

PRÓF til viðurkenningar bókara

I. HLUTI Reikningshald og upplýsingatækni

Prófnúmer próftaka:		
Skipting námsefna til prófs: Reikningshald 85% og innra eftirlit/upplýsingatækni 15%		
Hlutfallsleg skipting á uppbyggingu prófs:		
1. Krossaspurningar, fjöldi spurninga er 9. (15%) 27. mín.		
a. Reikningshald, 15%, 9 krossaspurningar.		
2. Reikningshald, bókfærsla, útreikningar og almennar textaspurningar (70%), 126 mín.		
Spurning nr. 1	Kostnaðarverð seldra vara og birgðamat (10%, 12,6 mín.)	
Spurning nr. 2	Viðskiptakröfur, niðurfærsla viðskiptakrafna o.fl. (10%, 12,6 mín.)	
Spurning nr. 3	Innlausn tekna o.fl. (10%, 12,6 mín.)	
Spurning nr. 4	Reikningsskilahugtök og glögg mynd. (10%, 18 mín.)	
Spurning nr. 5	Verðbréf og bókfært verð. (10%, 18 mín.)	
Spurning nr. 6	Fjármögnunarleigusamningur og bókfært verð. (10%, 18 mín.)	
Spurning nr. 7	Kennitölur. (10%, 18 mín.)	
3. Innra eftirlit, (bæklingur frá Ríkisendurskoðun, 2017) (15%), 27 mín.		
Krossaspurningar, fjöldi 4. (6,7%), 12 mín.		
Spurningar nr. 1, 2 og 3 fjalla um innra eftirlit, alls 15. mín. (8,3%). Hver spurning er 5 mín.		
Prófdagur:	Sýnispróf án svara	Kl.: 13:00 – 16:00
Próftími alls:	Prófið er 3 klukkutímar	Prófverkefnið er á 21 blaðsíðum þ.m.t. forsíða.
Leyfileg hjálpargögn:	Kennitölublað Reiknivél af einfaldri gerð. Reglur Reikningsskilaráðs Lög um ársreikninga, 3/2006 Lög um bókhald, 145/1994 Innra eftirlit, Ríkisendurskoðun, 2017.	Fylgiblöð: Svara skal prófi á autt blað sem er fyrir aftan hverja spurningu.
Leiðbeiningar:	Lestu spurningarnar vel áður en þú svarar og farðu vandlega yfir úrlausnir áður en þú skilar þeim.	
Mikilvægt	Þetta er sýnispróf og lausnir sem sýndar eru hér eiga að gefa vísbendingu um hvernig skal svara þ.e. hvað þarf til að svar sé gott og eigi möguleika að fá „fullt hús stiga“. Stundum er hægt að nálgast svör á fleiri en einn veg og þá er það ykkar að velja. Aðalatriðið er að það sé skilningur á því efni sem spurningin tekur á komi fram í svari. Hæfni og skilningur er það sem leitast er eftir en ekki utan-af-lærdómur.	
að lesa þessi	Svör hér eru ekki alltaf endanlegt svar þar sem það er prófgerðarmanns að semja spurningar og útfæra svör.	
skilboð þar sem þau gefa	Verið eins nákvæm og vandvirk og mögulegt er þegar þið svarið spurningum, ekki er hægt að vísa í sýnispróf til stuðnings þess að EKKI hafi þurft að svara meiru.	
vísbendingar um	Alltaf skal miða við gildandi lög (eða frá 1. sept. sama ár og próf er tekið) nema annað sé tekið fram sérstaklega.	
hvað þarf til að svar á prófi telst vera gott svar .		

SÝNA BER SKILRÍKI VIÐ UPPHAF PRÓFS.

ÖLL PRÓFBLÖÐ OG ALLAR PRÓFARKIR SKAL AUKENNA SKILMERKILEGA MEÐ PRÓFNÚMERI.

Í LOK PRÓFS SKAL PRÓFBLAÐI OG LAUSUM PRÓFÖRKUM SKILAÐ.

VANDAÐU FRÁGANG. GANGI ÞÉR VEL.

I. Krossaspurningar – vægi 15% (27 mín.), 9 spurningar – 3 mín. hver spurning
(Merkja skal við aðeins einn möguleika á skýran hátt og ekki er dregið frá fyrir rangt svar.)

1. Hvaða grundvallaratriði í reikningshaldi er verið að tala um þegar átt er við að „...skal gefa glögga mynd af afkomu, efnahag og breytingu á handbæru fé“
 - a. Ársreikningur
 - b. Efnahagsreikningur
 - c. Rekstrarreikningur
 - d. Bókhald
 - e. Ekkert af ofangreindu er rétt.

2. Megin hlutverk reikningshalds er að veita upplýsingar um:
 - a. Tekjur og gjöld.
 - b. Skattskuld fyrirtækis fyrir ákveðið ár.
 - c. Fjárhagslegar aðstæður fyrirtækis.
 - d. Allt af ofangreindu er rétt.
 - e. Ekkert af ofangreindu er rétt.

3. Grunnur að tekjuskráningu getur ekki verið:
 - a. Vörusala
 - b. Hlutafjárúkning eiganda með reiðufé
 - c. Veitt þjónusta
 - d. Útleiga á fasteign
 - e. Ekkert af ofangreindu er rétt.

4. Bifreið hefur annarsvegar skráð kostnaðarverð meðal varanlegra rekstrarfjármuna og hinsvegar mótreikning sem heldur utanum afskriftir bifreiðarinnar (óbein afskriftaraðferð).
Hvert er heiti þessa mismunar milli þessara tveggja bókhaldsreikninga?
 - a. Gangverð
 - b. Söluverð
 - c. Bókfært verð
 - d. Markaðsverð
 - e. Ekkert af ofangreindu er rétt.

5. Fastafjármunir sem hafa engan ápreifanlegan grundvöll en eru réttindi sem hafa virði nefnast:
- Veltufjármunir.
 - Handbært fé.
 - Óefnislegar eignir.
 - Fjárfestingar.
 - Ekkert af ofangreindu er rétt.
6. Hvaða birgðamatsaðferð gefur mestan hagnað við aðstæður verðhækkana?
- FIFO
 - Meðaltalsaðferð
 - LIFO
 - LIFO og Meðaltalsaðferð
 - Ekkert af ofangreindu er rétt.
7. Eignir Kaffi ehf. í ársbyrjun 2018 námu kr. 4.265.817 og skuldirnar voru kr. 2.386.769 skv. efnahagsreikningi. Í árslok 2018 höfðu skuldirnar hækkað um kr. 168.617. Samkvæmt eiginfjárreikningum ársins 2018 var hagnaður ársins kr. 1.436.777 og einnig var greiddur út arður til eiganda kr. 800.000. Engar aðrar hreyfingar áttu sér stað á eiginfjárreikningum.
- Hverjar verða eignir félagsins árslok 2018 í efnahagsreikningi m.v. ofangreindar forsendur?
- 2.197.657 kr.
 - 4.115.825 kr.
 - 5.071.211 kr.
 - 6.671.211 kr.
 - Ekkert af ofangreindu er rétt.
8. Kjarninn í jöfnunarreglunni er að
- Tekjum er jafnað á móti gjöldum.
 - Skuldum er jafnað á móti gjöldum.
 - Gjöldum er jafnað á móti tekjum.
 - Skuldum er jafnað á móti eignum
 - Ekkert af ofangreindu er rétt.

9. Þegar meta skal eignir, fastafjármuni, í efnahagsreikningi, skv. ÁRL., IV. kafla þá skal.....
- a. Alltaf meta eignir á gangvirði.
 - b. Alltaf meta eignir á kostnaðarverði.
 - c. Alltaf meta á markaðsvirði hverju sinni.
 - d. Alltaf skrá 80% af kostnaðarverði vegna varkárnisreglunnar.
 - e. Ekkert af ofangreindu er rétt.

2. HLUTI REIKNINGSHALD, ALMENNAR TEXTASPUÑNINGAR, 7 SPURNINGAR, VÆGI ER 70% EÐA 18 MÍN. HVER SPURNING.

Í þessum hluta prófsins eru efnisatriði er m.a. tilheyra bókfærslu, afstemmingu, gerð ársreiknings, útreikningar, útskýringar á hugtökum, taka afstöðu til reikningsskilalegra viðfangsefna og fleira. Það fer eftir innihaldi spurningar hvort rökstyðja skal svar eða ekki, ef þess er krafist þá er það tekið fram. Rökstuðningur skal settur fram í formi sem almenn umræða um viðfangsefni spurningarinnar. Almenna umræðan skal því styðja við það svar sem gefið er. Ekki er hægt að rökstyðja með því að skrifa „...það er betra að hafa þetta svona.....“ eða „...margir nota þessa aðferð frekar en hina....“ því þetta er frásögn en ekki rökstuðningur. Til að rökstuðningur myndast þá þarf t.d. að vísa í hugtök, t.d. jöfnunarregluna, FIFO kostnaðarregluna o.fl.

Spurning nr. 1 Kostnaðarverð seldra vara og birgðamat (10%, 18 mín.)

Kappi hf. flytur inn og selur ryksugur. Í ársbyrjun 2018 átti fyrirtækið 200 ryksugur (einingar) á lager. Kostnaðarverð þeirra var metið samtals kr. 8.000.000. Á árinu 2018 voru innkaup fyrirtækisins á ryksugum sem hér segir (magn og einingarverð):

	Magn	Krónur	
Janúar	500	45.000	
Maí	400	47.500	
September	300	50.000	

Taflan sýnir magn og einingarverð á ryksugu.

Skv. birgðatalningu þann 31.12. þá eru 250 ryksugur (einingar) til á lager. Ryksugurnar eru til endursölu. Markaðsverð á ryksugum í árslok er kr. 48.550. Alls voru seldar 1.150 ryksugur á árinu. Útreikningar miðast við FIFO aðferð.

(Nauðsynlegt að sýna alla útreikninga, þar sem við á).

Verkefni: (sýnið alla útreikninga)

- Hvert er kostnaðarverð seldra vara á árinu?
- Hvert er bókfært verð vörubirgða í árslok?

Svar.....

Útreikningar o.fl. hér....

Spurning nr. 1 – svarsíða

Spurning nr. 2 Viðskiptakröfur, niðurfærsla viðskiptakrafna o.fl. (10% - 18 mín.)

Hagur hf. er garðyrkjustöð og selur beint til neytenda. Velta félagsins árið 2018 var 45.500.000 með virðisaukaskatti. Sala félagsins er öll í 24% virðisaukaskattþrepi. Öll sala ársins er viðskiptafærð. Nafnverð viðskiptakrafna í ársbyrjun voru 12.500.000 skv. bókhaldi, þar af var niðurfærsla viðskiptakrafna kr. 625.000. Af viðskiptakröfum sem til voru í upphafi árs innheimtist kr. 11.750.000. Af viðskiptakröfum sem mynduðust vegna sölu ársins innheimtist kr. 36.500.000. Hagur hf. notar alltaf hámarks niðurfærslu viðskiptakrafna skv. skattalögum sem er 5%.

Ykkar verkefni er að leysa eftirfarandi

- a) Reiknið hreyfingu ársins sem færð er á rekstrarreikning (gjald- eða tekjufærsla) vegna breytinga á niðurfærslu viðskiptakrafna félagsins (óbein afskrift viðskiptakrafna) vegna ársins 2018.
- b) Reikning þá fjárhæð sem sýnd er í ársreikningi 31.12.2018, efnahagsreikningi, undir Viðskiptakröfur.

Svar....

Útreikningar o.fl. hér.....

Spurning nr. 2 – svarsíða

svar við a lið

svar við b lið....

Spurning nr. 3 Innlausn tekna o.fl. (10% - 18 mín.)

Áskrift hf. gefur út og selur Topp-blaðið í áskrift. Blaðið er gefið út einu sinni í mánuði. Áskrift hf. selur áskrift til 6 mánaða í senn og áskriftin kostar kr. 33.300, með vsk. sem er 11%. Í október bættust við 10 nýjir áskrifendur, nóvember 2018 til apríl 2019, og í nóvember bættust við 5 nýir áskrifendur, desember 2018 til maí 2019. Byrjað er að tekjufæra áskrift í nóvember, vegna nýrra áskrifta í október, reikningar gefnir út 30. nóvember og tekjufæra áskrift í desember, reikningar gefnir út 31.12. vegna nýrra áskrifta í nóvember.

Ykkar verkefni er að leysa eftirfarandi

- a) Reiknið út þær tekjur sem á að tekjufæra í rekstrarreikning fyrir nóvember og desember mánaði vegna nýrra áskrifenda í október og nóvember 2018 miðað við ofangreindar forsendur. (Þær tekjur er færa skal í rekstrarreikning til tekna í nóvember og desember).
- b) Reiknið stöðu á bókhaldslykli „Fyrirfram innheimtar tekjur“, miðað við 31.12., vegna viðskipta nýrra áskrifenda í október og nóvember 2018.

Svar.....

Útreikningur o.fl. hér...

Spurning nr. 3 – svarsíða

Spurning nr. 4 Reikningsskilahugtök og glögg mynd. (10% - 18 mín.)

Formaður stjórnar er að lesa skýrslu stjórnar á aðalfundi, 15. febr. 2019.. "Rekstur félagsins gekk vonum framar og hagnaður var 15 m.kr. meiri en áætlanir gáfu til kynna. Einn stærsti sölusamningur sem félagið hefur gert var undirritaður á milli jóla og ný árs, eða 28. des. 2018. Samningurinn hljóðar upp á um 250 m.kr. og byrjað verður að selja framleiddar vörur skv. þessum samning í mars 2019. Samningurinn gerir ráð fyrir því að 10% af samningsupphæð, eða 25 m.kr. verði greitt við undirritun samnings og var sú fjárhæð færð til tekna á árinu 2018 í samræmi við tekjuregluna um innlausn tekna."

Ykkar verkefni er að taka afstöðu til innihalds skýrslu stjórnar og orða formanns um það hvort rétt sé að tekjufæra 25 m.kr. á árinu 2018 eða ekki. (Ekki þarf að taka tillit til mögulegs virðisaukaskatts).

Rökstyðja þarf svarið út frá reikningsskilalegri nálgun. (Hægt er að vitna í hugtök, skilgreiningar, lög eða annað sem styður ykkar afstöðu).

Svar.....

Spurning nr. 4 – svarsíða

Spurning nr. 5 Verðbréf og bókfært verð. (10% - 18 mín)

Firma hf. keypti þann 1. júlí verðbréf sem skráð eru á opinberu verðbréfaþingi. Nafnverð verðbréfanna er 1.000.000 kr. og kaupverðið var 1.500.000 kr. þ.e. á genginu 1,5. Verðbréfin voru bókfærð á kaupverði. Þessi verðbréf eru ekki til varanlegarar eignar. Gengi verðbréfanna eru nú í árslok 1,3. Nú er komið að uppgjör þann 31. desember. Framkvæmdastjórinn vill að verðbréfin verði skráð áfram á 1.500.000 kr. og segir að virði þeirra eigi eftir að hækka strax eftir áramótin, en fjármálastjórinn er ekki viss hvernig skráningu skuli háttað.

Ykkar verkefni er að hjálpa fjármálastjóranum við skráningu verðbréfanna miðað við framkomnar upplýsingar. Gerið nauðsynlegar bókhaldsfærslur. Einnig þarf að taka tillit til þess hvort eitthvað þurfi að skrá í skýringar og hvað þá (helstu atriði).

Stuttur rökstuðningur verður að fylgja svari (almenn umræða sem styður svar, t.d. vísa í lög, reglur, hugtök o.þ.h.)

Svar.....

Spurning nr. 5 – svarsíða

Spurning nr. 6 Fjármögnunarleigusamningar og bókfært verð. (10% - 18 mín.)

Verktakafélagið Verk hf. hefur keypt nýja byggingarkrana og voru kaupin fjármögnuð með fjármögnunarleigusamningum til 10 ára, kr. 150.000.000. Það hefur verið staðfest að þessir samningar eru veruleg fjárhæð miðað við efnahag Verks hf. Vaxtakjör á samningum þessum eru 10% og fjármögnunarleigugreiðslur greiðast tvisvar á ári, 1. janúar og 1. júlí ár hvert. Samningurinn er gerður 1. janúar 2019 og fyrsta greiðsla er 1. janúar 2019.

Bókarinn hefur samband við þig og biður þig um ráðgjöf hvort það þurfi að færa fjármögnunarsamninginn vegna kaupa á nýja byggingarkrananum í bókhald félagsins, ef svo er þá þarftu að gera útreikninga og bókhaldsfærslur. Ekki þarf að taka tillit til greiðslunnar þann 1. janúar 2019.

Ráðlegging til bókarans.....

Svar.....

Spurning nr. 6 – svarsíða

Spurning nr. 7 Kennitölur. (10% - 18 mín.)

Efnahagsreikningur	m.kr.	m.kr.	m.kr.	Rekstrarreikningur	m.kr.	m.kr.
	2017	2016	2015		2017	2016
Handbært fé	202,0	450,0	340,0	Sala	3.050,0	2.913,0
Viðskiptakröfur	325,0	295,0	287,0	Kostnaðarverð seldra vara	2.250,0	2.150,0
Vörubirgðir	450,0	446,0	409,0	Vergur hagnaður	800,0	763,0
Fastafjármunir	2.113,0	1.620,0	1.419,0	Launakostnaður	125,0	115,0
Alls	3.090,0	2.811,0	2.455,0	Sölu og stjórnunarkostnaður	275,0	235,0
Skammtímaskuldir	562,0	803,0	710,0	Afskriftir	104,0	103,0
Langtímaskuldir	1.521,0	982,0	827,0	Rekstrarhagnaður	296,0	310,0
Eigið fé	1.007,0	1.026,0	918,0	Vaxtakostnaður	84,0	65,0
Alls	3.090,0	2.811,0	2.455,0	Skattkostnaður	20,0	58,0
				Afkoma (Net income)	192,0	187,0
Gengi hlutabréfs í árslok.....	25,0	19,0	16,5 krónur			
Fjöldi almennra hluta í árslok	50 m.	45.m	40 m. (milljónir hlutir)			
Vegið meðaltal almennra hluta	47 m	40 m	36 m (milljónir hlutir)			

Öll vörusala félagsins ber 24% virðisaukaskatt.

Ykkar verkefni er að reikna eftirfarandi kennitölur fyrir árið 2017.

- Ávöxtun á eigið fé
- EBIT
- Veltuhraða og innheimtuhraða viðskiptakrafna
- Lausafjárhlutfall

Svar.....

Spurning nr. 7 – svarsíða

**3. HLUTI INNRA EFTIRLIT,
KROSSASPURNINGAR ERU 4 TALSINS (12 MÍN.) OG 3 ALMENNAR TEXTA
SPURNINGAR, (15 MÍN.)**

Í þessum hluta prófsins eru efnisatriði er tilheyra innra eftirlit, bæklingur frá Ríkisendurskoðun, 2017. Bæði eru um að ræða krossaspurningar og almennar textaspurningar þar með t.d. útskýringar á hugtökum eða taka afstöðu ákveðinna forsenda í spurningum.

Athugið að ekki er hægt að vísa í bæklinginn um Innra eftirlit eða annað efni og telja það upp sem svar. Slíkt svar er ekki tekið gilt. Það er í góðu lagi að segja til hvaðan svarið kemur, t.d. 5.4.2. og skrifa svo svarið, það sem skrifað er í próflausnina gildir en ekki hvað fram kemur í bæklingi frá Ríkisendurskoðun, á við um allar spurningar. Ekki er heimilt að skrifa orðrétt upp úr bæklingi Ríkisendurskoðunar, notið ykkar eigin nálgun við lausn ykkar.

Krossaspurningar, 12 mín.

Veljið aðeins eitt svar af þeim svarmöguleikum sem eru til staðar við hverja spurningu. Ekki er dregið frá fyrir rangt svar. Spurningar gilda jafnt. Hér skal einungis merkja við eitt rétt svar en ekki gefa nánari skýringar.

1. Áreiðanleiki gagna í upplýsingarkerfum felst í því að:
 - a) Öll gögn séu skráð inn.
 - b) Gögn séu skráð inn.
 - c) Upplýsingakerfi séu nothæf.
 - d) Að viðurkenndur bókarí skráir.
 - e) Ekkert af ofangreindu er rétt.
2. Eftirlitsaðgerðir byggja á mismunandi grunni. Hver eftirfarandi eftirlitsaðgerða er byggð á *skipulagi*?
 - a) Sýna stjórnendur í verki jákvætt viðhorf til eftirlitsaðila?
 - b) Er aðgangur að eignum og gögnum takmarkaður?
 - c) Aðgangur er aldrei leyfður að þessum gögnum?
 - d) Liggur fyrir skrifleg lýsing á skipulagi og uppbyggingu bókhalds?
 - e) Ekkert af ofangreindu er rétt.
3. Eðli eftirlitsaðgerða getur verið mismunandi. Hvað er leiðbeinandi eftirlitsaðgerð?
 - a) Eftirlitsaðgerð sem er valin í þeim tilgangi að draga úr áhættu.
 - b) Eftirlitsaðgerð sem er upplýsandi.
 - c) Eftirlitsaðgerð að setja reglur eða leiðbeiningar til þess að hjálpa starfsmönnum að gera rétta hluti á réttum tíma.
 - d) Eftirlitsaðgerð að koma á forvörnum sem draga úr líkum á því að vikkur og frávik eigi sér stað.
 - e) Ekkert af ofangreindu er rétt.
4. Hvert eftirtalinna er **ekki** eitt meginmarkmiða innra eftirlits skv. COSO teningnum?
 - a) Samskipti (e. Communication).
 - b) Fjárhagsupplýsingar (e. Financial reporting).
 - c) Starfsemi (e. Operations).
 - d) Samkvæmni (e. Compliance).
 - e) Allt ofangreint er markmið innra eftirlits skv. COSO teningnum.

Textaspurningar, alls þrjár, 15 mín. Vægi hverrar spurningar er 5 mín.

Spurning nr. 1, 5 mín.

Oftar en ekki er talað um nauðsyn þess að hafa hæft starfsfólk. Hvernig tengist hugtakið „hæft starfsfólk“ innra eftirliti?

Svar.....

Spurning nr. 2, 5 mín.

Forstöðumaður fjármáladeildar er á fundi með bókara félagsins sem er viðurkenndur bókari og forstöðumaðurinn spyr „Liggur fyrir skrifleg lýsing á skipulagi og uppbyggingu bókhalds?“

Þitt verkefni er að tengja þessa spurningu eins mikið og hægt er við innra eftirlit?

Svar

Spurning nr. 3, 5 mín.

AA framleiðslustjóri og BB sölustjóra voru að tala saman um vöruf lutninga félagsins til viðskiptavina á Austurlandi. BB segir að flutningabílar félagsins séu alltaf að festast í snjó á leiðinni yfir vetratímamann og það kostar sitt og viðskiptavinir verða óánægðir þegar varan kemur ekki á réttum tíma. Fyrirtækið þarf að greiða bætur vegna seinkunar og á heildina litið eru þetta háar heildarbætur miðað við veltu félagsins. BB leggur til að nota sjóflutninga yfir vetratímamann. „Jæja, já, það er nefnilega það“ svarar AA.

Hvernig tengist þessi hugmynd BB inn í hugmyndafræðina um „áhættumat og aðgerðir“?

Svar.....